

# Osemdeset let akademika prof. dr. Tineta Logarja

Osemdeset let je spoštljiva doba, še posebno, če jo kdo preživi tako delovno in ustvarjalno kot naš profesor, akademik dr. Tine Logar, dialektolog, jezikoslovní zgodovinar in akcentolog.

Stroka ceni njegovo delo in osebnost — to je s številnimi prispevki v strokovnem in dnevnem tisku<sup>1</sup> dokazala že ob njegovi sedemdesetletnici, zlasti v obeh njemu posvečenih zbornikih,<sup>2</sup> takó s temeljito predstavitvijo življenja in dela v uvodnikih Martine Orožen in Franca Jakopina kot s številnostjo udeležbe domačih in tujih jezikoslovcev. O njegovem pedagoškem delu govori naziv zaslužnega profesorja Univerze v Ljubljani (1984), o znanstvenoraziskovalnem pa izvolitev za rednega člana SAZU (1981).

Čeprav je profesor Logar pred desetimi leti nehal predavati, pa to ni pomenilo konca njegovega raziskovalnega in pedagoškega dela. Zadnje desetletje je svoje raziskovalne moči usmerjal na več področij. Kot soavtor znanstvenokritične izdaje Brižinskih spomenikov<sup>3</sup> je poskrbel za njihov fonetični prepis. Govorna rekonstrukcija, oživitev tisoč let stare razvojne stopnje slovenskega jezika, ki je izšla tudi na kaseti,<sup>4</sup> je zahtevala veliko več znanja, časa in znanstvene drznosti, kot je morda videti na prvi pogled. Pripravil je dopolnjeno izdajo svojih Slovenskih narečij, tokrat skupaj z nadvse dragoceno zvočno podobo vseh obravnavanih govorov.<sup>5</sup>

Leta 1988 so začeli izhajati fonetični zvezki Slovanskega lingvističnega atlasa;<sup>6</sup> k njihovi končni podobi je prispevalo tudi večdesetletno Logarjevo sodelovanje pri tem zahtevnem mednarodnem projektu,<sup>7</sup> slovenska strokovna javnost pa je bila po njegovi zaslugi dobro obveščena o poteku in rezultatih dela.<sup>8</sup>

Kar precej v tem desetletju odmerjenega časa je posvetil zgodovini slovenske dialektologije. Večkrat

<sup>1</sup> Martina Orožen, Profesor dr. Tine Logar — sedemdesetletnik, *JiS* 31 (1985/86), str. 205–207; Franc Jakopin, Tine Logar sedemdesetletnik, *Delo* 11. 2. 1986; Tine Logar, Vsak kulturni narod bi moral poznati samega sebe, *Pogovor Naših razgledov, Naši razgledi* 35 (1986), št. 4 (28. 2.), str. 108 + 99.

<sup>2</sup> *Slavistična revija* 34 (1986), št. 2.; *Zbornik razprav iz slovenskega jezikoslovja: Tinetu Logarju ob sedemdesetletnici*, zbral in uredil Franc Jakopin, Ljubljana 1989.

<sup>3</sup> *Brižinski spomeniki: Znanstvenokritična izdaja*, Ljubljana, 1922 (Monumenta Slovenica 3), <sup>2</sup>1993 (Dela razreda za filološke in literarne vede SAZU 39).

<sup>4</sup> *Brižinski spomeniki: Govorna rekonstrukcija izvirnika in interpretacija v sodobni slovenščini*. V slovenščini 10. stoletja govori Tine Logar.

<sup>5</sup> Tine Logar, *Slovenska narečja*, Ljubljana, 1993 (Cicero). Razširjeni izdaji knjige *Slovenska narečja: Besedila* Ljubljana, Mladinska knjiga, 1975 (Kondor) so dodane Logar-Riglerjeva Karta slovenskih narečij in štiri kasete: na prvi je uvod v knjigo, ki ga bere avtor sam, na preostalih treh pa berejo narečna besedila (običajno svoj lastni govor) slavisti, večinoma nekdanji avtorjevi študentje.

<sup>6</sup> 1. *Refleksy \*ě*, Beograd, 1988; 2. a *Refleksy \*e*, Moskva, 1990; 2. b *Refleksy \*q*, Vroclav, 1990; 3. *Refleksy \*br, \*br, \*bl, \*bl*, Varšava, 1994.

<sup>7</sup> Prve izdaje zvezkov vsebujejo tri njegove samostojne narečne karte in šest kart v soavtorstvu, pri 1. zvezku pa je bil tudi član redakcijskega odbora.

<sup>8</sup> Tine Logar, Slovanski lingvistični atlas (OLA), *JiS* 32 (1986/87), str. 1–8; isti, Slovanski lingvistični atlas, *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture* (SSJLK) 25 (1989), str. 9–22; isti, Slovenski jezik v slovanskem lingvističnem atlasu, *SSJLK* 30 (1994), str. 69–75.

je obravnaval znanstveno delo svojega predhodnika Frana Ramovša, orisal prispevek Jana Baudouina de Courtenaya in Frana Miklošiča k podobi slovenskih narečij, v dveh prispevkih pa pregledno strnil bistvene ugotovitve povojne slovenske dialektologije.<sup>9</sup>

Slednjič je z vrsto geselskih člankov v Enciklopediji Slovenije poskrbel še za enciklopedično podobo védenja o slovenski dialektologiji in slovenskih narečjih.<sup>10</sup>

V zadnjih letih so pod njegovim mentorstvom magistrirali trije in doktorirali štirje raziskovalci slovenskih narečij.

Tudi njegova osemdesetletnica (rodil se je 11. februarja 1916 v Horjulu)<sup>11</sup> ni ostala prezrta; po zaslugi njegove učenke in naslednice Zinke Zorko je postala povod za organizacijo prvega mednarodnega dialektološkega simpozija v Sloveniji, ki je potekal 9. in 10. februarja na Pedagoški fakulteti v Mariboru. Udeležilo se ga je 31 referentov iz Slovenije, zamejske Slovenije (Celovec, Gradec; Čedad, Trst, Sombotel), Hrvaške, Nemčije in ZDA.

Pravo širino Logarjevega dela s področja dialektologije, lingvistične geografije in zgodovine jezika naj bi pokazala tudi za to priložnost pripravljajoča se izdaja njegovega izbranega dela,<sup>12</sup> na temeljitejšo proučitev in morebitno objavo pa še čakajo poročila s terenskega dela za Slovenski lingvistični atlas (SLA) v letih 1951–1958, zbrana v arhivu ZRC SAZU. S tistim delom kontrastivnih mednarečnih razčlemb, ki še ni bil predmet objavljenih narečnih študij, s preglednicami za pglavitne glasoslovne razvoje na širšem področju posameznih raziskovalnih točk, z opozorili na zgodovinske in sociolingvistične dejavnike ter z zbranimi oblikoslovnimi, besedotvornimi in besednimi posebnostmi bodo pomembno pomagalo pri kartografski obdelavi gradiva za SLA. Profesor Logar je prvi in najbrž tudi zadnji slovenski dialektolog, ki se pri obravnavi slovenskih narečij lahko skorajda v celoti opira na lastne terenske raziskave; meje med narečji zanj niso le črte na zemljevidu, razlaga vsakega obravnavanega narečnega pojava pa je trdno vpeta v strukturna in medsistemska jezikovna razmerja. Ravno zato je tako dragoceno tudi njegovo mentorsko svetovanje.

Bibliografija navaja naslove del, v katerih se skriva ogromno dela in znanstvene prodornosti. Naštevalna je in objektivna, vendar zato hladna, kar nekako daleč od tega, kar bi bilo treba izreči v slovesnem trenutku. Zahteva jo zavezanost stroki, na preprosto človeški ravni pa moramo povedati še nekaj.

Prav spoštljivo je število vseh tistih, ki smo pri profesorju Logarju pisali diplomske naloge in magistrirali ali doktorirali; potrdimo lahko, da smo pri delu od njega dobili potrebno trdno vodstvo, deležni pa smo bili tudi prijazne spodbude in velikega razumevanja, mehkobe in topline. V današnjem času in v stroki, v kateri si tako osnovne stvari, potrebne za delo in ustvarjanje, samo želimo, je to veliko, tako rekoč vzorec obnašanja, ki ga je sicer mogoče, vendar težko posnemati.

Vera Smole, Carmen Kenda-Jež, Peter Weiss

Ljubljana

<sup>9</sup> Tine Logar, Fran Ramovš — zgodovinar in dialektolog slovenskega jezika, *Razprave razreda za filološke in literarne vede SAZU* 13 (1990), str. 5–12; isti, Pomen Frana Ramovša za slovenistiko, v: *Zbornik Slavističnega društva Slovenije: Sedemdeset let slovenske slovenistike*, Ljubljana, 1991, str. 13–17; isti, J. Baudouin de Courtenay — slovenski dialektolog, *JiS* 33 (1987/88), str. 1–7; isti, Delitev slovenskih narečij pri Miklošiču, v: *Miklošičev zbornik: Mednarodni simpozij v Ljubljani od 26. do 28. junija 1991*, Ljubljana, 1992 (Obdobja 13), str. 445–449; isti, Prispevek povojne slovenske dialektologije k rekonstrukciji razvoja slovenskega jezika, v: *Beiträge zur Kenntnis Südosteuropas und des Nahen Orients* 40 = *Dona Slavica aenipontana: In honorem Herbert Schelesnikers*, München, 1987, str. 79–83; isti, Razvoj slovenske dialektologije kot lingvistične geografije po Franu Ramovšu, v: *Zbornik Slavističnega društva Slovenije: Sedemdeset let slovenske slovenistike*, Ljubljana 1991, str. 75–78.

<sup>10</sup> Tine Logar, Belokranjsko-obkolpski govori, *Enciklopedija Slovenije* (ES) 1: A–Ca, Ljubljana, 1987, str. 222–223; isti, Dialektologija, ES 2: Ce–Ed, Ljubljana, 1988, str. 256; isti, Gorenjsko narečje, ES 3: Eg–Hab, Ljubljana, 1989, str. 278–279; isti, Istrsko narečje, ES 4: Hac–Kare, Ljubljana 1990, str. 183; isti, Jezikovni atlas, prav tam, str. 307–308; isti, Koroška slovenska narečja, ES 5: Kari–Krei, Ljubljana, 1991, str. 287.

<sup>11</sup> Njegov življenjepis je prikazan v zgoraj omenjenih zapisih ob njegovi sedemdesetletnici, na kratko pa tudi v *Enciklopediji Slovenije*: *Krek–Marij*, Ljubljana, 1992, str. 311.

<sup>12</sup> Pripravljamo ga v Dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.